

odnosa grada Zagreba i rijeke Save trebalo donijeti nove spoznaje koje će pridonijeti boljem razumijevanju toga problema. Suradnja među stručnjacima različitih struka koji se bave rijekom Savom omogućila bi uvid u problematiku suvremenog stanja, a njihova komparativna analiza mogla bi prostornim planerima i urbanistima otvoriti neke nove mogućnosti valorizacije rijeke Save u Zagrebu temeljene na povijesnim iskustvima.

— **Marko Lovrić** [povijest]

IZVJEŠTAJ SA ZNANSTVENOGA SKUPA „ANNALES U PERSPEKTIVI: CILJEVI I POSTIGNUĆA“

Godine 2009. obilježeno je osamdeset godina izlazenja časopisa *Annales, d'Histoire Économique et Sociale*, čiji su utemeljitelji Lucien Febvre i Marc Bloch. Bloch i Febvre time su započeli ono što su mogli samo priželjkivati: usmjerili su razvoj povijesne znanosti kroz cijelo 20. stoljeće stvorivši najutjecajniji historiografski pravac 20. st., tzv. školu Analā (neki „analisti“ ne smatraju da postoji „škola“ Analā). Odbacivanjem tradicionalne historiografije, koja je od 19. stoljeća dominantna struja u francuskim institucijama te okretanjem prvenstveno ekonomskoj i socijalnoj historiji, razvili su Novu historiju koja je ostavila značajan trag na generacije povjesničara i brojne nacionalne historiografije. Među njima je i hrvatska historiografija, koja se s analistima isprva upoznala preko Miroslava Brandta, Mirjane Gross i dr.

Povodom te obljetnice časopis studenata povijesti *Pro tempore* je u suradnji s Odsjekom za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a uz potporu Francuskoga veleposlanstva u Zagrebu, organizirao znanstveni skup pod nazivom „*Annales* u perspektivi: ciljevi i postignuća“ s počasnim gostom i izlagačem prof. dr. Andréom Burguièream, nekada i urednikom *Annales*a, a danas članom uredničkog savjeta časopisa. Skup je održan 26. travnja 2010. godine u Multimedijalnoj dvorani knjižnice Filozofskoga fakulteta, u formi okrugloga stola s engleskim jezikom kao službenim jezikom skupa. Središnje izlaganje bilo je upravo izlaganje prof. dr. Andréa Burguièrea, a ostali referenti bili su, redom, prof. dr. Nenad Ivić, prof. dr. Boris Olujić, prof. dr. Mario Strecha, Branimir Janković, prof. te studenti Filip Šimetin Šegvić i Tomislav Brandolica, Marta Fiolić i Marko Lovrić. Okruglim stolom moderirali su prof. dr. Drago Roksandić, Filip Šimetin Šegvić i Tomislav Brandolica.

Pozdravne govore održali su dekan Filozofskoga fakulteta prof. dr. Damir Boras, prof. dr. Iskra Iveljić u ime Odsjeka za povijest, prof. dr. Drago Roksandić u ime moderatora skupa, veleposlanik Francuske u Hrvatskoj Jérôme Pasquier i Filip Šimetin Šegvić kao glavni urednik časopisa *Pro tempore*. Tomislav Brandolica publici je ukratko predstavio prof. Burguièrea iznijevši osnovne crte njegove biografije.

André Burguière je na početku svoga izlaganja zahvalio na inicijativi koja je rezultirala ovim okruglim stolom te je najavio temu svoga izlaganja, a riječ je bila o „preispitivanju nove generacije analista“ i koncepcije mentaliteta. To je uostalom i dio njegove nove knjige izdane 2006. godine: *L'école des Annales: Une histoire intellectuelle*.⁸ Burguière napominje kako njegova knjiga nije prikaz povijesti i razvoja „škole“ Analā, već jedna mapa njezinih utjecaja i mijena, pa, između ostaloga, i teorija povijesti mentaliteta. Razvoj historijske

antropologije, naročito u sedamdesetim godinama 20. stoljeća, donosi novi koncept mentaliteta. Historijska antropologija preuzima teme koje su i ranije zaokupljale povjesničare mentaliteta, ali ih stavlja u širi kontekst pa taj pristup nailazi na široko prihvaćanje. Mnogi će doista povijest mentaliteta uklopiti u navedeno razdoblje, no Burguière upravo toj demistifikaciji mentaliteta posvećuje dosta prostora te ih počinje proučavati od samih početaka Analā, odnosno od Febvreova i Blochova vremena, i to kod obojice, a ne kako se uglavnom smatralo, u naznakama samo kod Febvrea. Preteču proučavanja *histoire mentalités* nalazi u istraživanju povijesti ljudskog duha (*history of the human soul*) i u društvenim znanostima. Burguière napominje kako je prvoj konstrukciji bio sklon Febvre, a drugoj Bloch te je ova debata između dvojice začetnika Analā upravo i polazište u temi koju izlaže. Blochov pristup povijesti mentaliteta bliži je sociološkom viđenju *kolektivnih reprezentacija*, što ne čudi uzmemo li u obzir koliko je Durkheim utjecao na Blocha, dok je Febvreov pristup donekle realizacija historijske psihologije potaknute Henrijem Berrom. Bloch preferira proučavanje nesvjesnog ili rutinskih obrazaca *mentalnog života* što je uključeno u organizaciju i institucionalizaciju odnosno obrasce društvenoga života gdje se gubi ono individualno. Burguière zaključuje da su za Febvrea mentaliteti „most između psihološkog i sociološkog u pitanju između individualne i kolektivne svijesti“. Ova razlika vidi se i u Febvreovim kritikama Blochova djela *Feudalno društvo (La Société féodale)* u kojem mu je zamjerao upravo nedostatak individualnog, emocionalne aktivnosti. Febvre je svoja viđenja mentaliteta prenio na istraživanje nevjerovanja, a na njegovo učenje nastavio se Robert Mandrou, kao što se na rad Marca Blocha nastavlja Jacques Le Goff. Burguière smatra kako su upravo istraživanja fenomena *mentalités* i uvid u njegovu složenost dovela do razvoja historijske antropologije, koja ih je onda stavila u širi kontekst, a time i popularizirala. On pronalazi u proučavanju mentaliteta mnogo širi krug mogućnosti za profesionalnoga povjesničara no što bi se moglo pretpostaviti. Stavljajući u čitavom izlaganju naglasak na temelje pokreta Analā, dakle Blocha i Febvrea, otkriva mogućnosti: za Blocha, koji težište stavlja na čovjeka, njegove promjene i transformacije koje mu omogućavaju shvaćanje konceptata različitih temporalnosti odnosno temporalnosti koja je prigodna za proučavanje mentaliteta, *antropološko vrijeme* blisko je i Braudelovu *long durée*. S druge strane Lucien Febvre, prema Burguièru, ima različitu „mnogo historicističiju koncepciju mentalnog univerzuma“. Burguière preko Febvreovih djela *Un Destin. Martin Luther i Le problème de l'incroyance au XVIIe siècle. La religion de Rabelais* dolazi do psihološkoga momenta i problematike povezane s pojmom *mentalités* pa proučavanje mentaliteta za njega ne otvara samo horizont socijalne, već i intelektualne historije.

Nakon izlaganja Andréa Burguièrea uslijedila su pitanja publike. Prvo je primijećen problem recepcije mentaliteta u nefrancuskim historiografijama. Riječ je i o prihvaćanju koncepcije mentaliteta, ali i o terminologiji. Tako je pitanje nadovezano na Geoffreya Lloydja koji smatra da su mentaliteti postali individualno, što pristaje uz razmišljanje Reinharta Kosellecka o mentalitetima kao problemu individualnog. Kada je problem terminologije u pitanju, iznesen je primjer njemačke historiografije u kojoj se *Alltagsgeschichte* može smatrati najbližom *histoire mentalités*. Burguière odgovara kako smatra da problem nije u koncepciji ili terminologiji, već da se radi o tome postoji li takva praksa u određenoj historiografiji ili ne.

Sljedeće pitanje donosi problem individualnoga i kolektivnoga, odnosno u kojoj se mjeri kao primjer može uzeti životopis jednoga čovjeka (konkretno Martina

Luthera) i prenijeti na sliku društva. Burguière odgovara da nije riječ o tipičnoj biografiji jer Febvre nije na Luthera gledao kao na nešto posebno odnosno izdvojeno, već kao na zrcalo svog vremena s obzirom na to da je riječ o razdoblju u kojem su dominantne dvije tradicije, ona katolička i protestantska, a Luther i njegova ekspresija predstavljaju ovu drugu protestantsku tradiciju.

Zadnje opažanje preispitivalo je kulturu sjećanja i povijest; što pamtimo te kako kolektivna memorija i društvo nesvjesno utječu na pojedinca odnosno relacije društvo-pojedinac, prošlost-sadašnjost. Burguière je svoj odgovor započeo traganjima za mjestima sjećanja francuske prošlosti što je povezao s istraživanjima mentaliteta te očuvane i zaboravljene prakse, jer kako je i Pierre Nora prikazao, kolektivna memorija jest normativ za stvaranje nacionalne historije. No, limiti su očiti posebice kada se proučavaju „zaboravljena“ razdoblja, što je i zadatak povjesničara te upravo zato i treba ići dalje od sjećanja, odnosno memorije. Sam je Nora je naglašavao kako se potreba za povijesti javlja kada se izgubi sjećanje na nešto. Ipak, snaga i čar prošlosti sadržane su upravo u psihološkoj distanci kroz koju treba prodrizati, ali je uvijek treba biti i svjestan.

Nakon desetominutne stanke nastavio se tijekom okruglog stola pred ponešto proriđenim slušateljstvom. Uslijedila su predavanja ostalih sudionika okrugloga stola koja su bila nešto kraća i trajala do petnaest minuta, a nakon svakog izlaganja prof. Burguière je na poticaj moderatora skupa rado pristao dati i vlastiti osvrt, ali i komentare podijeliti s publikom odgovarajući na njihova pitanja vezana i za ostala predavanja izlagača. Takav pristup publika je rado prihvatila svjesna da pred sobom ima pripadnika „škole“ Analā, dakle izravnoga sudionika, a ne samo teoretičara.

Nenad Ivić, redovni profesor na Odsjeku za romanistiku koji predaje francusku književnost, otvorio je drugi dio okrugloga stola koji se sastojao od kraćih izlaganja sudionika i organizatora skupa. Već sam naslov Ivićevog izlaganja, *Operation Annales*, daje naslutiti autorovu namjeru, pristupe i tradiciju povjesničara oko Analā staviti u specifičniji kontekst. U ovom slučaju, radi se o kontekstu poststrukturalističke struje francuskih mislilaca, poglavito Michela de Certeaua, Jacquesa Derride, Michela Foucaulta i dr. Govoreći o metajeziku kao „autorefleksiji koja je propisana i opisana“ (*pre- and descriptive*), upravo kod deskriptivne refleksije na tekst otvara se pitanje odnosa pisanja povijesti i njezina subjekta. Nadalje Ivić govori o nekim drugim problemima koji se javljaju pri poststrukturalističkoj analizi gdje je pritom jedan konkretno vezan za terminologiju „analista“ i „to u momentu kada je nova historija postala globalna, globalitet historije postaje upitan“. Također, osvrnuo se na postojanje ili nepostojanje „škole“ Analā. Ivić smatra da je, ukoliko govorimo o školi Analā, prvenstveno riječ o neuobičajenom zaobilasku (*curious bypass*), a ne uniformnosti koja je dio globalne historiografije, jer se to ne može uokvirirati, pa tako ni na ovom okruglom stolu.

André Burguière komentirao je zatim kako se ne bi složio sa svime što je izneseno te da smatra kako je operacija globalizacije uvijek potrebna. Također je napomenuo da smatra kako se može govoriti o operaciji totaliteta, odnosno kontekstualizaciji te da je časopis *Annales* htio promijeniti stvari u historiografiji, preispitati ih, napomenuvši da ne preferira izraz *nouvelle histoire* koji se intenzivno koristio u sedamdesetim godinama 20. st. Također je napomenuo kako redakcija *Annales* nije obilježila obljetnicu samog časopisa.

Boris Olujić, izvanredni profesor na Katedri za staru povijest Odsjeka za povijest, dotaknuo se tema stare povijesti u časopisu ili tradiciji povijesti oko *Annales*

(Jean-Pierre Vernant, Paul Veyne...) koje su inače nešto slabije zastupljene unutar proučavanoga kruga povjesničara. On smatra kako su povjesničari koji se bave navedenim razdobljem ipak bliski „analistima“ zbog višestrukosti izvora za staru povijest. Upravo je tradicija Analā, konstatira Olujić, pomogla povjesničarima starih civilizacija i antike u približavanju kozmografskih tema, društvene povijesti, povijesti okoliša. Boris Olujić napomenuo je kako na diplomskoj nastavi studija povijesti izvodi kolegij pod nazivom *Teorijski pristupi i paradigme u historiografiji stare povijesti* gdje se predaje o tradiciji francuskih Analā i istraživanjima koja su potaknuta tom tradicijom, a mogu se prenijeti upravo na područje stare povijesti. Svoje izlaganje Olujić je održao na francuskom jeziku, iako je službeni jezik okruglog stola bio engleski, smatrajući kako je teško govoriti o Analima izvan francuskoga jezika. Na hrvatskom je zatim ukratko objasnio glavne dijelove referata.

André Burguière se nakon izlaganja prof. Olujića dotaknuo razlike između materijalnih izvora i teksta, elemenata čija se važnost vjerojatno ponajviše očituje u proučavanju stare povijesti. On drži kako tekst daje značenje te ga tako i treba iščitati, odnosno prevesti, a pritom je istaknuo značenje serijalne historije. S druge strane materijalni izvori kontekstualiziraju istraživački problem.

Mario Strecha, izvanredni profesor također na Odsjeku za povijest, čiji istraživački interes leži i na području povijesti crkve u 19. stoljeću, govorio je o problemu sekularizacije i dekristijanizacije u Hrvatskoj s naglaskom na metodama proučavanja navedenoga fenomena koje su inspirirane rezultatima istraživanja Michela Vovella i Pierrea Chaunua. Pritom je istaknuo kako je Vovelle proučavanjem Provanse u 18. stoljeću ostavio snažan utjecaj istražujući oporuke, čime je ukazao na korisnost kvantitativne metode te povijesti mentaliteta, na čemu se temelji i Chaunuoovo istraživanje, a tako su dobivene i dvije glavne metode za istraživanje ovdje istaknutih tema. Također u kontekstu kvantitativne metode ističe Ernesta Labroussea (povjesničara koji nije strogo dio „analističkoga kruga“, ali je surađivao s njima), koji je uvelike zaslužan za proučavanje tzv. kliometrije. Strecha ponovno ističe primjer Michela Vovella koji je u svom znamenitom djelu *Piété baroque et déchristianisation* promijenio viđenje dekristijanizacije do tada vezane za Francusku revoluciju te ju je smjestio na kraj barokne pobožnosti, pred samo prosvjetiteljsko razdoblje. Strecha napominje kako je do šezdesetih godina 20. stoljeća fenomen sekularizacije bio glavna preokupacija povjesničara. Pa opet, i danas je moguće pronaći nove rezultate na tom području. Također je postavio novi istraživački zadatak hrvatskoj historiografiji koja bi na tim metodama trebala tražiti poveznicu s razvojem historije religije i sekularizacije u Hrvatskoj i hrvatskoga društva jer je i sam Vovelle do rezultata došao napustivši klasičnu naraciju kako bi istražio sve dimenzije vjerskoga iskustva.

Nakon izlaganja prof. Streche, André Burguière postavlja pitanje podrazumijeva li sekularizacija nužno i dekristijanizaciju, istaknuvši tako različita učenja Michela Vovella i Philippea Arièsa, uz napomenu kako je on skloniji Arièseovu pristupu prema kojem postoji set reprezentacija koji se ne mijenja, naglasivši kako su mentaliteti kompleksniji od reprezentacija.

Nakon ovog uslijedilo je izlaganje Branimira Jankovića, znanstvenog novaka s Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta. On je pokušao objasniti kako su prve informacije o skupini povjesničara oko časopisa *Annales* dolazile u Hrvatsku i Jugoslaviju te kako su njihovi novi pristupi promijenili i utjecali na različite generacije povjesničara.

Naveo je u tom kontekstu povjesničare koji su od sedamdesetih godina na probleme u historiografiji sve više gledali na nov način te je pokušao usporediti utjecaje u Sloveniji, Hrvatskoj i Srbiji. Osvrnuo se i na broj prevedenih knjiga Braudela, Le Goffa i dr. u Hrvatskoj te je ukazao na neke zaostatke ili propuste koji bi trebali biti ispravljani (posebice naglašavajući činjenicu da ne postoji ni jedan prijevod Febvreova teksta). Ukratko je prikazao najznačajnije historiografske tekstove povjesničara koji se bave tematikom časopisa *Annales*, kao što su Mirjana Gross i Nenad Ivić, te nekoliko izdanja hrvatskih časopisa koji su kao temat imali upravo segmente te škole (*Gordogan, Naše teme*).

Ovu historiografsku aktivnost, posebno zanimljivu Andréu Burguièreu koji je prvi put imao priliku saznati o utjecaju francuske povijesti oko časopisa *Annales* na hrvatsku historiografiju, približio je nakon izlaganja Branimira Jankovića i prof. dr. Drago Roksandić kao izravni sudionik u približavanju francuske i hrvatske historiografije i to izborom tekstova kao dio uredništva časopisa *Naše teme*, ali i pokretanjem hrvatsko-francuske historiografske radionice. Prisjetivši se vlastitoga puta i historičarskoga obrazovanja u kojem se susretao s francuskom historiografijom, pogotovo pišući svoju disertaciju, oslikao je stanje historiografije u tadašnjoj Jugoslaviji koje, prema njemu, nikako nije bilo monolitno te opisao kontakte s povjesničarima poput Alberta Soboula.

Kako je izlaganje Branimira Jankovića prikazalo jedan aspekt proučavanja i recepcije Analā u hrvatskoj historiografiji, dakle, u odnosu na francusku, jednoj strani historiografiji, došlo je do rasprave upravo o raširenosti utjecaja ove „škole“. Uпитano je kako komentirati toliku raširenost pisanja o tradiciji i skupini povjesničara koju čini grupa oko Analā. Prof. Burguière svoj je odgovor započeo na vlastitom primjeru. Čitajući strane recenzije svoje posljednje knjige otkrio je kako su neki smatrali da nije *outsider*, što ga ne čini najpogodnijim za pisanje takvoga djela. On smatra kako nije ni manje ni više pripremljen od drugih povjesničara za pisanje takvoga djela, a vjerojatno su se strani povjesničari, zbog takvoga stava, smatrali pozvanima na pisanje brojnih teorijskih i/ili kritičkih djela o tradiciji Analā. On je sam pak više očekivao od stranih historiografija. Mislio je naime kako će one razviti posve drugačiju historiografsku tradiciju u odnosu na „analističku“ te da će se pojaviti nove tendencije. Najbliže tome, smatra Burguière, jest talijanska mikrohistorija, ali nije posve siguran u kojoj je mjeri riječ o nečemu potpuno novome.

Sljedeće pitanje postavljeno je o odnosu postmoderne i Analā, ističući kako je ponajviše američka medievistika kritizirala Anale s postmodernih stajališta. Burguière je svoj odgovor započeo zapitavši se što zapravo znači postmoderna, rekavši kako smatra da je postmoderna ili poststrukturalizam senzibilitet (*sensibility*), a ne dostignuće (*achievement*). Završio je riječima kako američka historiografija pripada drugoj intelektualnoj tradiciji te da se radi prvenstveno o pitanju koncepta.

Treći dio skupa otvorili su studenti i urednici časopisa *Pro tempore*, Marta Fiolić i Marko Lovrić. U kratkoj Powerpoint prezentaciji koja je pratila izlaganje pod naslovom *Annales du cinéma* pokušali su razjasniti i istaknuti neke segmente iz povijesti kinematografije na koje su utjecali novi pristupi skupine povjesničara oko Analā, direktno ili indirektno. Posebno je obrađen i odnos Marca Ferroa, najuglednijeg analista-povjesničara filma, prema toj temi. Naglašeno je također i da su od samih početaka Febvre i Bloch bili povezani s fenomenom filma i kina te su se zanimali za projekt jedne povijesti toga modernog medija.

Tomislav Brandolica i Filip Šimetin Šegvić iznijeli su sažeti pregled istraživanja „analističke“ tradicije kao historiografskoga problema. Pregled je podijeljen na nekoliko kategorija, ovisno o tematskom i metodološkom pristupu samom problemu. Tako su nam predstavili kategoriju radova povjesničara koji proučavaju samu historiografiju Analā (André Burguière, Peter Burke, Lutz Raphael itd.) ili onih čiji je segment dio vlastitih istraživanja (ponajbolji primjer vjerojatno je *Annales paradigma* Trajana Stojanovića), zatim one koji svoja istraživanja posvećuju određenom povjesničaru iz kruga Analā (primjerice Patrick H. Hutton koji proučava Philippea Arièsa). Naravno, neizostavni su i prevoditelji na kojima leži odgovornost prenošenja djela „analista“ domaćoj publici. Posebnu kategoriju čine i povjesničari koji proučavaju određene probleme unutar tradicije časopisa (autori za primjer uzimaju njemačkog povjesničara Petera Schöttlera koji je ponovno „otkrio“ Lucy Vargu, povjesničarku blisku prvoj generaciji „analista“, te tako potaknuo čitav niz novih tema kao što su pitanje uloge žena u časopisu *Annales* ili Febvreovog i Blochovog odnosa prema usponu nacizma). Posljednji dio izlaganja čine isječci iz niza razgovora koje je časopis *Pro tempore* s „analistima“ ili s povjesničarima koji su istraživali povijest historiografije, predstavljajući tako metodu razgovora kao jednu potencijalnu historiografsku metodu.

Budući da je završetkom izlaganja treće skupine već prekoračeno vrijeme predviđeno za održavanje ovoga okruglog stola, vremena za raspravu više nije bilo. Ostaje naglasiti kako se radilo o skupu važnom za promišljanje hrvatske historiografske tradicije koja je zapravo podijeljena uglavnom većinski upravo između tradicije francuske i njemačke historiografije. Organizatori se također nadaju kako su potaknuli veze između hrvatske i francuske historiografije, naročito jer je u pripremi zbornik koji će okupiti ne samo izlagače na ovom okruglom stolu nego i ostale hrvatske te francuske povjesničare, ali i stručnjake izvan francuske historiografije na koje je utjecala upravo francuska historiografska tradicija ili su njeni proučavatelji.

— **Nikolina Šimetin Šegvić**, Zagreb, 12. lipnja 2010.

BILJEŠKE

- 1 Jacques Barzun, *What is a School? A Institution in Limbo. Trim the College! A Utopia* (Hudson Institute, 2002.), 1. Dostupno na: www.aale.org/pdf/Barzun_What_is_a_School.pdf (pristup od 11.3.2011.).
- 2 N.S.B. Gras, „Les affaires et l'histoire des affaires“, *Annales d'histoire économique et sociale* 3/9 (1931.), 5-10.
- 3 Marc Bloch, *Apologija historije ili zanat povjesničara* (Zagreb: Srednja Europa, 2008.), 81.
- 4 Krzysztof Pomian, „The Era of the Annales“, u: *Rethinking France: Les Lieux de Memoire, Volume 4: Histories and Memories*, ur. Pierre Nora i David P. Jordan (Chicago: University of Chicago Press, 2010.), 430.
- 5 Fernand Braudel, *On History* (Chicago: Chicago University Press, 1982.), 60.
- 6 Vidi: Geoffrey Jones i Jonathan Zeitlin, *The Oxford Handbook of Business History* (Oxford University Press, 2008.), 11.
- 7 Primjerice: Patrick Fridenson, „Les organisations: un nouvel objet“, *Annales. Économies, Sociétés, Civilisations* 44/6 (1989.), 1461-1477.
- 8 U engleskom izdanju *The Annales School. An Intellectual History* (Cornell University Press, 2009.). André Burguière dobrim poznavateljima francuske intelektualne tradicije poznat je po članku *Historijska antropologija* objavljenom u časopisu *Gordogan* 1995. godine. Sam dvobroj navedenog *Gordogana* bio je posvećen francuskoj novoj historiji pa je tako u njemu svoje mjesto našao i članak prof. Burguièrea. André Burguière, „Historijska antropologija“, *Gordogan: kulturni magazin* 16 (1995), 39/40, 125-145.

Pro Tempore

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 8/9, 2010.-2011.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
godina VII, broj 8-9, 2010-2011.

Glavni i odgovorni urednik
Filip Šimetin Šegvić

Počasni urednik
André Burguière

Uredništvo
Tomislav Brandolica, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Filip Šimetin Šegvić,
Nikolina Šimetin Šegvić, Stefan
Treskanica

Urednici pripravnici
Marta Fiolić, Kristina Frančina, Sanda
Vučićić

Redakcija
Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Nikolina Šimetin Šegvić,
Filip Šimetin Šegvić, Stefan Treskanica,
Sanda Vučićić

Tajnica uredništva
Martina Borovčak

Recenzenti
dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Ivan Botica
Miodrag Gladović, d.i.e.
dr. sc. Borislav Grgin
dr. sc. Mirjana Gross
dr. sc. Željko Holjevac
dr. sc. Nenad Ivić
Branimir Janković, prof.
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
mr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Isao Koshimura
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Radivoj Radić
Danijel Rafaelić, prof.
dr. sc. Drago Roksandić
dr. sc. Relja Seferović
dr. sc. Boris Senker
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ-Šoljan

Lektura i korektura
Marta Fiolić
Ana Jambrišak
Vedrana Janković
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić
Tajana Vlaisavljević

Dizajn i priprema za tisak
Tomislav Vlainić
Lada Vlainić

Prijevodni s engleskog jezika
Tomislav Brandolica
Jelena Krilanović
Tina Kužić, prof.
Marko Lovrić
Marija Marčetić
Judita Mustapić
Andrea Pečnik
Marko Pojatina
Prijevodi s njemačkog jezika
Sara Katanec
Mirela Landsman Vinković
Azra Plićanić Mesić, prof.
Filip Šimetin Šegvić
Prijevodi s francuskog jezika
Marta Fiolić
Tea Šimičić
Marina Šegvić, prof.
Mihaela Vekarić
Prijevodi sa slovenskog i srpskog jezika
Krešimir Matešić
Prijevodi s talijanskog jezika
Marina Šegvić, prof.

Izdavač
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb

Tisak
ZT ZAGRAF

Naklada
Tiskano u 300 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo stavove
autora i ne predstavljaju nužno stavove
i mišljenja uredništva i izdavača.

Izdavanje ovog časopisa financijski su
omogućili:
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
DTM GRUPA d.o.o.,
NARCOR d.o.o.,
TRANSPORTI KRAJAN d.o.o.,
HEMA d.o.o.,
KEMOKOP d.o.o.,
EUROGRAF d.o.o.,
Privatne donacije: S. S., M. F., prof.
dr. Drago Roksandić, Marko Lovrić,
Filip Šimetin Šegvić, Nikolina Šimetin
Šegvić, Tomislav Brandolica.

Redakcija časopisa Pro tempore svim
se donatorima iskreno zahvaljuje na
financijskoj podršci!
Redakcija se također posebno
zahvaljuje gospodinu Zlatku Ožboltu,
dia na trudu i pomoći. Zahvaljujući
njemu, put do izdavanja ovog broja
bio je mnogo lakši. Gospodinu Zoranu
Ivankoviću isto tako dugujemo veliku
zahvalu što nam je izašao u susret
prilikom tiskanja časopisa.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:
pt.redakcija@gmail.com
phillip.simetinsegvic@gmail.com